

EKS-KOMMUNIST GERD-LIV VALLA

Stemte for Stalin

Av Vidar Helgesen

114428

«Regjeringens nye justisminister Gerd-Liv Valla (49) var på 70-tallet aktiv kommunist,» kunne Dagbladet melde den 5. februar i år. Hun «var med i Kommunistisk Universitetslag i en periode på 70-tallet.» Det er sant, men ikke hele sannheten: Hun valgte Stalins side så sent som i 1980, i en alder av 32 år.

LANDETS JUSTISMINISTER HADDE FOR FEMTEN – tyve år siden temmelig spesielle oppfatninger om rettsstaten, om borgerlige rettigheter og demokrati. Og den nye LO-nestlederen hadde sterke oppfatninger om LO, om arbeidskamper og korporatisme. I dag sier Gerd-Liv Valla: «Jeg har liten sans for å sitte 20 år etterpå og angre på det jeg gjorde.» Et annet KUL-medlem. Knut Erik Aagaard, skriver i Tidens Tegn 3/97 at heller ikke han angret et øyeblikk på sin innsats i KUL. Han fremlegger imidlertid en selvkritikk som justisministeren, i skrivende stund og såvidt vites, aldri har foretatt offentlig: Han sier at det han selv og KUL stod for var feil, udemokratisk og uforstandig, og tildels uetisk. Aagaard skriver også: «Jeg kan til og med skryte av å ha deltatt i det demokratiske og antistalinistiske opprøret som førte til at KUL sprakk og snart forsvant.» Det er mer enn justisministeren kan...

En annen av «antistalinistene» fra den gang sier til Tidens Tegn: «Jeg angret absolutt ikke, for vi kom jo heldigvis aldri så langt at vi gjorde noe ut av det vi diskuterte. Vi var ikke noen aksjonistgruppe, men en gjeng som førte grundige diskusjoner om marxistisk og leninistisk teori. Det er lett å se i ettertid at vi kom ut med livsfjerne resultater, og det hang sammen med vår trang til å være konsekvente. Men skulle det blitt fulgt opp i konkret politikk, hadde det blitt nokså ille.»

Fra sosialist til kommunist Gerd-Liv Valla tilhørte tidlig på 70-tallet SF, og hun ble i 1973 leder for Norsk Studentunion med støtte både fra Rød Front-fløyen (AKP) og fra mer sentrumsorienterte studenter. Få år senere havnet hun i Kommunistisk Universitetslag (KUL), som anså Rød Front som «småborgerlig», og Arbeiderpartiet og LO som «sosialfascistiske».

KUL ble dannet høsten 1973 av en gruppe utbrytere fra AKP (m-l). Bakgrunnen var at AKP «måtte betraktes som en småborgerlig interesseorganisasjon som påberopte seg arbeiderklassen som et dekke for en annen klasses særinteresser,» heter det i boken «KUL 2 år» som kom ut i 1975. Samme år gikk KUL inn i en organisatorisk symbiose med Kommunistisk Arbeiderforbund (KA): «KUL betrakter i dag KA som det kommunistiske sentrum og som den partibyggende organisasjon i Norge i dag». KA bestod i utgangspunktet av endel utbrytere og utkastede fra NKP.

Dette «kommunistiske sentrum» bestod av noen titalls mennesker, aldri mer enn 50, ifølge en av de som var aktive. I løpet av 70-tallet og inn på 80-tallet gikk KUL og KA gjennom stadige splittelser og avskallinger. Det øvrige studentmiljøet betraktet dem som noen særeinger. I studentavisen Universitas fra de mørkerødste 70-årene er det få referanser til KUL.

Hva stod KUL og Valla for? Det finnes et antall referanser til Gerd-Liv Valla som taler og debattant både i KULs organ «Gnisten» og i KAs organ «den røde Arbeideren» (drA) fra slutten av 70-tallet (samt at sistnevnte organ i 1984 bragte et gjentrykk av et foredrag Valla holdt 8. mars 1979, hvilket borger for at hun på dette tidspunkt fremdeles var comme il faut i det som da måtte være igjen av KA). Men så godt som alle artikler var usignerte, slik det var vanlig på den ytterste venstre fløy på 70-tallet. Dette var imidlertid ikke et miljø hvor man talte at indre uenigheter kom på trykk. Derfor kan det neppe være tvil om at Valla stod inne for KUL og KAs politiske linje.

Synet på rettsstat, demokrati og borgerlige rettigheter Den bevegelse som Valla viet seg til på 70-tallet, var mot den «borgerlige rettstaten», brukte «demokrat» som nedsettende betegnelse og ønsket væpnet revolusjon og proletariats diktatur.

KULs Svein Borgen uttalte til Universitas i 1978: «I 1979 vil klassekampen bli hardere dag for dag, det er ikke sikkert det er så lenge til den kommunistiske revolusjonen. (...) Demokratiet er på vei ut, den fascistiske politistaten på vei inn. - Ved å stemme på KUL tar du standpunkt i klassekampen, dermed støtter du den eneste klassen som ikke bare har materielle interesser i klassekampen, men som også historia har pålagt å gjennomføre den proletariske revolusjonen.»

Lovgivning var for KUL ikke veien å gå for å tjene arbeidernes sak: «Med sin «fredsplik», kopplingsbestemmelse, voldgift og arbeidsrett begrenser arbeidstvilstovgivningen arbeidernes legale kampmuligheter, og gjør streikeretten til en formal-juridisk rett uten reelt innhold.» (Gnisten 1975)

Dette var vår nåværende justisminister enig i. Hun gav i sin 8. mars-tale i 1979 uttrykk for hvordan arbeiderne måtte forholde seg til lover og regler: «Kampen må ikke føres gjennom henvisning til rettferdighetsprinsipper og henvisning til lovregler som må innebære at i tilfelle tvister må det borgerlige rettsapparat koples inn for å avgjøre om det er syndet mot lov og regelverk. Dette er å legge veien åpen for ytterligere korporativisering og stadig kontroll.»

Og Valla avsluttet sin tale slik: «Klasse mot klasse for revolusjonen!»

Ville knuse LO og staten KUL førte klassekamp mot LO. I en artikkel om «Fagforeningene og fascismen» het det at «LO-apparatet nå er blitt til et integrert ledd i statsbygningen, og at den dermed i seg selv er kanskje den viktigste faktor i kampen for gjennomføringen av den korporative stat. For marxister og leninister burde innstillingen dermed være klar: at det langsiktige mål er å knuse dette apparatet sammen med det øvrige

kapitalistiske statsapparatet - og at det er like illusorisk å ville gjøre LO til arbeidernes kamporganisasjon som det er å ville gjøre staten til det.» (Gnisten 2/1973)

LO var «et redskap for borgerskapets kontroll med arbeiderklassen. (...) Våre paroler for den direkte økonomiske kampen er: AVSLØR OG BEKJEMP DE REFORMISTISKE OG REVISJONISTISKE FORRÆDERNE. VELG EGNE STREIKEKOMITEER FOR KAMP - SETT LO-APPARATET TIL SIDE.» (Gnisten 1975)

I KULs 1. mai-parole 1977 het det: «Avvis de sosialfascistiske framstøt fra DNA og LO-ledelsen! Reis arbeiderklassens revolusjonære kamp mot borgerstaten - for sosialismen!» Og KULs 3. kongress desember 1978 slo fast at «Lønnsstoppen er hittil det mest drastiske tiltaket borgerskapet - gjennom DNA og LO - har satt i verk for å redde seg ut av den allmene krisa kapitalen nå befinner seg i nasjonalt såvel som internasjonalt, og markerer et viktig skritt i retning av et sosialfascistisk regime i Norge.»

Gerd-Liv Valla sa selv i den nevnte tale 8. mars 1979: «For det første skulle det være innlysende at det i dag ikke er mindre påtrengende og nødvendig å avsløre og bekjempe den klassesamarbeidslinje den borgerlige og småborgerlige kvinnebevegelse står for, hva enten denne uttrykkes gjennom feministiske propagandaparoler (...) eller gjennom krav som svekker arbeiderklassen rent materielt, jeg tenker her bl.a. på den såkalte «myke linjen» som bl.a. forfekter viktigheten av mye fritid framfor høyere lønn eller med de begreper som LO-ledelsen har innført: livsstandard framfor levestandard. En linje som har som funksjon å lette og rettferdiggjøre de for kapitalen nødvendige lønnsnedslag i en krisetid.»

«Her hjemme har arbeiderklassen allerede i lang tid fått merke nedgangstidene gjennom økende arbeidsledighet, rasjonalisering og daglige bedriftsnedleggelse. I år har vi i tillegg fått loven om lønnsstopp, en lov som har som sin konsekvens at arbeiderklassens materielle levestandard senkes og utbyggingen av den korporative staten forsterkes.»

Væpnet revolusjon, dødsstraff og utrenskninger KUL og KA gikk inn for væpnet revolusjon og avviste at det fantes noen fredelig vei til sosialismen. Dette er noe av det de stod for:

- Det finnes «ikke ett eneste eksempel på at den fredelige vei til sosialismen har lyktes. (...) Alle tidligere historiske begivenheter og de som måtte komme vil bidra til at hele den norske arbeiderklassen endelig vil forkaste alt tullprat om den fredelige vei til sosialismen.» (drA 1973)
- I en resolusjon fra KULs 3. kongress i desember 1978 het det: «Hvis den imperialistiske krigen først bryter ut, må arbeiderklassens linje i de kapitalistiske land være å vende våpnene innover mot sitt eget borgerskap og omforme krigen til en revolusjonær borgerkrig.»
- Om kampen mellom Rød Front og Den Konservative Studenterforening uttalte Pål Espen Søbye i KUL at det var «en kamp om hvem som er best i stand til å ivareta norske imperialistiske interesser og om hvem som er de beste demokrater.» (drA 1978)
- Etter Kinas brudd med Albania støttet AKP(m-l) Kina, mens KUL sto på at Albania gikk den rette kommunistiske vei. I en debatt mellom Pål Steigan fra AKP og Truls Wyller fra KUL hadde Steigan vist seg som en sviker mot de kommunistiske idealer: «...på verste borgerlige manér hyklet Pål Steigan sin bekymring over utrenskninger og dødsstraff i Albania - noe som for øvrig aldri har forekommet i masseomfang i dette landet.» AKP(m-l)s nye syn på vold ble stemplet som «borgerlig»: «nettopp ved å benekte voldens nødvendighet blir den desto mer blindtvirkende og hemningsløs når den bryter løs.» (drA 1978)

Hyllest til diktatorer Kina: Kommunistisk Arbeiderforbund sendte i 1973 hilsningstelegram til Kina ifm 24-årsdagen for opprettelsen av Folkerepublikken Kina:

«Under det proletare lederskap av Kinas kommunistiske parti med dets formann Mao Tsetung i spissen gjennomførte de arbeidende masser i Kina sin revolusjon, gjorde opp med den utenlandske aggresjon og undertrykking og bekjempet det innenlandske borgerskap, de reaksjonære utbyttere og deres lakeier. (...) Vi ønsker til lykke med Kinas Kommunistiske Partis 10. kongress som sikkert staker veien fram for sosialismen og kommunismens sak. LEVE MARXISMEN-LENINISMEN - MAO TSETUNGS TENKNING! LEVE DEN PROLETARISKE INTERNASJONALISME! LEVE DET STORE, ÆRERIKE OG RETTSINDIGE KINESISKE KOMMUNISTPARTI! LEVE VÅR STORE LEDER - FORMANN MAO! MÅ HAN LENGE LEVE!»

KUL stod på samme linje - inntil Maos død i 1976. KULs kongress i 1977 tok avstand fra Deng Xiaopings «borgerlig(e) restaurasjon»: «Det er i dag alle kommunisters plikt å støtte de revolusjonære i Kina i deres kamp mot den borgerlige fløyen i Kinas kommunistparti.» Året etter var kampen tapt: Da slo KULs kongress fast at «Kina er derfor å betrakte som et statskapitalistisk samfunn i ferd med å integreres fullstendig i det imperialistiske verdenssystemet. (...) Den kinesiske kontrarevolusjonen er et alvorlig tap for verdens arbeiderklasse. Arbeiderklassen har tapt den proletariske statsmakten i Kina...»

Albania: Men fortsatt hadde man Albania, «verdensproletariatets ideologiske fører og dets organisatoriske sentrum» - og «alle virkelige kommunisters eneste håp i Europa.»

1. mai 1978 lød en av parolene: «Støtt og forsvar det albanske proletar-diktaturet, en bastion for verdensproletariatet!» Og KUL sendte følgende hilsen til det albanske folk: «Kommunistisk Universitetslags 3. kongress uttrykker sin solidariske støtte til det sosialistiske Albania under ledelse av Arbeidets parti i Albania. Albania står idag i spissen for verdensproletariatets kamp mot borgerskap og reaksjon. (...)»

Progressive verden over og venner av det sosialistiske Albania vil forsterke sitt arbeid for å forhindre imperialistenes planer om å isolere det sosialistiske Albania.

LEVE MARXISMEN-LENINISMEN! PROLETARER I ALLE LAND FORÉN DERE!»

I 1980 var KAs syn at Albania var «verdens eneste sosialistiske land i dag».

Sovjet og synet på Stalin: KUL støttet ikke Sovjetunionen: «Det er derfor korrekt (...) å betegne Sovjet som en stigende og som en sosialimperialistisk makt og å se landets utenrikspolitikk som framtvinget av dets stagnerende, statskapitalistiske og militariserede økonomi» (Gnisten 5/1976). Den virkelige sosialismen i Sovjet hadde forsvunnet med Stalin. I forbindelse med 100-årsjubileet for Stalins fødsel i 1979 skrev «den røde Arbeideren» om Krustsjov at «angrepet på Stalin var intet annet enn en gjennomført hyklersk og opportunistisk forsøk på å dekke over det faktum at Krustsjov selv var det ektefødte barn av partiet slik det utviklet seg i «Stalin-tidas» siste fase. Dette avkom hadde bare til hensikt å rydde av vei en av de siste rester av sosialismen fra oppbygningsfasen under proletariatets diktatur.»

Samme avis slo fast følgende om Stalin: «Han var i årtier inspirator, rådgiver og leder for proletariatets revolusjonære kamp på alle kontinenter. Derfor er han elsket av det kjempende proletariat og av alle sanne kommunister.»